

Мар'яна Вербіцька,

кандидат юридичних наук, доцент, доцент
кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права
Західноукраїнського національного
університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5011-7958>

Лілія Боднарчук,

студентка юридичного факультету
Західноукраїнського національного
університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5664-0424>

СУБ'ЄКТ ВЛАДНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ ЯК ПОЗИВАЧ У АДМІНІСТРАТИВНИХ СПРАВАХ

Наукова стаття досліджує суб'єкта владних повноважень у адміністративному процесі на основі українського законодавства та практики Європейського суду з прав людини. Розглянуто суб'єкта владних повноважень за класифікацією ознак приналежності до органів влади та управління, її у відповідності до посадових функцій спрямованих на виконання владних повноважень. Окреслено підстави звернення до суду СВП, його статус і рівень паритетності між позивачем і відповідачем. Встановлено, що у суді він виступає переважно як сторона-відповідач у адміністративному процесі, який доводить законність своїх дій чи бездіяльності у справі. Відповідно до законодавства лише у деяких випадках виступає позивачем у адміністративних справах. У судових справах, де суб'єкт владних повноважень виступає як позивач до суб'єкта приватного права суд керується принципом пропорційності як універсальним загальноправовим, спрямованим на забезпечення у правовому регулюванні розумного балансу приватних і публічних інтересів, що призводить до розумного співвідношення між метою впливу з боку держави в особі її компетентних органів.

Ключові слова: суб'єкт владних повноважень, владні функції, публічна служба, суб'єкт приватного права, захист, позивач, відповідач, порушені права, дискреція.

Вербицкая М., Боднарчук Л.

Субъект властных полномочий как истец по административным делам

Научная статья исследует субъекта властных полномочий в административном процессе на основе украинского законодательства и практики Европейского суда по правам человека. Рассмотрены субъект властных полномочий по классификации признаков принадлежности к органам власти и управления, и в соответствии с должностными функциями направленными на выполнение властных полномочий. Определены основания обращения в суд субъекта властных полномочий, его статус и уровень паритетности между истцом и ответчиком. Установлено, что в суде он выступает преимущественно как сторона-ответчик в административном процессе, который доказывает законность своих действий или бездействия по делу. Согласно законодательства только в некоторых случаях субъекта властных полномочий выступает истцом по административным делам. В судебных делах, где он выступает как истец к субъекту частного права, суд руководствуется принципом пропорциональности как универсальным обще правовым, направленным на обеспечение в правовом регулировании разумного баланса частных и публичных интересов, чему следует соотношение между целью воздействия со стороны государства в лице его компетентных органов.

Ключевые слова: субъект властных полномочий, властные функции, публичная служба, субъект частного права, защита, истец, ответчик, нарушенные права, дискреция.

Verbitska M., Bodnarchuk L.

Subject of authority as a plaintiff in administrative cases

This scientific article examines the subject of power in the administrative process on the basis of Ukrainian legislation and practice of the European Court of Human Rights. In accordance with the tasks of administrative proceedings, the subject of power is mainly in the procedural status of the defendant. In administrative proceedings,

public and private interests are opposed, the powers of justice are combined and the authority of the public authority is responsible for the control of the law of the public authority. In a dispute between a citizen and the state, a fair objective assessment of the actions of a public authority is of particular importance for a judge, taking into account the priority of human and civil rights and freedoms. To date, a number of issues remain relevant that determine the grounds for applying to the court of a subject of authority, its status and the level of parity between the plaintiff and the defendant in the administrative process.

The article is aimed at establishing the legal status of the subject of power in the system of administrative proceedings through the prism of protection and the performance of delegated functions.

The subject of power is classified on the grounds of belonging to the authorities and management and in accordance with the official functions aimed at the exercise of power. Acts in court mainly as a defendant party in an administrative process, proving the legality of its actions or inaction in the case. According to the law, only in some cases acts as a plaintiff in administrative cases. The task of administrative proceedings in such cases is achieved by eliminating the threat of unjustified interference and violations of the rights of the subject of power.

The subject of power has the right to appeal to the administrative court only in cases specified in the Constitution and the laws of Ukraine and in order to implement the powers vested in it. Judicial practice indicates that the authorities are endowed with authority not acting on an equal footing with other participants in the relevant relations and perform managerial functions aimed at providing state guarantees.

In court cases where the subject of power acts as a plaintiff to the subject of private law, the court is guided by the principle of proportionality as a universal general legal system aimed at ensuring a balance of private and public interests in the legal regulation.

Keywords: *subject of power, power functions, public service, subject of private law, defense, plaintiff, defendant, violated rights, discretion.*

Постановка проблеми. Відповідно до завдань адміністративного судочинства суб'єкт владних повноважень (далі СВП) здебільшого перебуває у процесуальному статусі відповідача. Адже в адміністративному судочинстві протистоять публічний та приватний інтереси, з'єднуються повноваження правосуддя й судового контролю за правомірністю діяльності органу публічної адміністрації. У суперечці громадянина з державою для судді особливе значення має справедлива, об'єктивна оцінка дій органу публічної влади, облік пріоритету прав і свобод людини й громадянина.

У наукових колах дискутується проблема участі СВП як позивача в адміністративному суді. Це виняток чи необхідність?

Поширеною є думка, що рано чи пізно законодавець має дійти до створення такого процесуального механізму, який взагалі не передбачатиме участі СВП в адміністративних спорах як позивачів. Проте ми глибоко переконані, що таке редагування правил КАС України тісно пов'язане зі станом України як правової держави загалом. На сьогодні все ж судова практика свідчить про існування можливостей позивання СВП до фізичних та юридичних осіб.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З огляду на вищезазначене на сьогодні залишається актуальним низка питань, що окреслюють підстави звернення до суду СВП, його статус і рівень паритетності між позивачем і відповідачем у адміністративному судовому процесі. Це питання певним чином пов'язане з такими юридичними проблемами, що раніше досліджувалися як позови, які не підлягають судовому розгляду та розмежування предметної юрисдикції судів у справах за участю органів місцевого самоврядування [5]. Деякі аспекти участі суб'єктів владних повноважень, висвітлювали відомі представники сучасних правових шкіл, а також юристи практики: Я. Берназюк, В. Бевзенко, М. Джафарова, Р. Мельник, В. Матвійчук, І. Хар [2; 3; 4; 5].

Мета дослідження – з'ясувати правовий статус суб'єкта владних повноважень в системі адміністративного судочинства крізь призму захисту і виконання делегованих функцій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для встановлення статусу та значення суб'єкта владних повноважень у системі адміністративних справ варто розглянути правову генезу терміну «суб'єкт владних повноважень». Основними правовими джерелами даного поняття є Кодекс адміністративного судочинства України (далі КАС України), Закон України «Про доступ до публічної інформації», а також проект Закону про адміністративну процедуру.

Поняття «суб'єкт владних повноважень» класифікується за приналежністю і відповідно до органів влади та управління. До даного поняття законодавець зараховує органи державної влади (у тому числі без статусу юридичної особи), органи місцевого самоврядування, їх посадову чи службову особу, інших суб'єктів за умови здійснення ними публічно-владних управлінських функцій на підставі законодавства,

у тому числі тих, хто виконує делеговані повноваження, або надає адміністративні послуги [1]. Автори науково-практичного коментаря до КАС України В. К. Матвійчук та І. О. Хар трактує даного суб'єкта як особу, що спроможна до нав'язування волі для виконання будь-яких дій, вираження влади, що є результатом порушення прав особи [2, с. 64]. Суб'єкти владних повноважень виконують функції для задоволення державних і суспільних інтересів, вони виступають як носії публічної влади, що надає їм особливий правовий статус для виконання повноважень щодо об'єкта управління.

Досліджуючи це питання, передусім слід зазначити, що за загальним правилом, звернення з позовом суб'єкта публічного права до суб'єкта приватного права відбувається з метою ефективного захисту суспільних інтересів чи інтересів необмеженого кола осіб, які потребують захисту в судовому порядку. Своєю чергою, відповідно до ч. 1 ст. 2 КАС України, завданням адміністративного судочинства є справедливе, неупереджене та своєчасне вирішення судом спорів у сфері публічно-правових відносин з метою ефективного захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб від порушень з боку суб'єктів владних повноважень.

Таким чином, за КАС України суб'єкт владних повноважень виступає у суді як відповідач в адміністративному процесі, який має довести законність своїх дій, бездіяльності чи рішень. У Кодексі адміністративного судочинства України суб'єкт владних повноважень виступає як сторона, проти якої подається позов, що зумовлює СВП статус відповідача у змагальному процесі.

Попри те, у визначених Конституцією та законами України випадках суб'єкт владних повноважень може бути позивачем у адміністративних справах. У частині 4 статті 46 КАС України надає доволі вузький перелік підстав, відповідно до яких фізична чи юридична особа виступає як відповідач, а СВП як позивач. Причому підкреслено, що «...відповідачем в адміністративній справі є суб'єкт владних повноважень, якщо інше не встановлено цим Кодексом» [1].

Суддя Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду Ян Берназюк вказує на існування двох категорій, які в цьому ракурсі можна виокремити, виходячи з аналізу положень КАС України: 1) справи за позовом суб'єкта владних повноважень до іншого суб'єкта владних повноважень; 2) справи за позовом суб'єкта владних повноважень до суб'єкта приватного права [5].

Особливість судового розгляду компетенційних спорів зумовлена необхідністю вирішення питання про те, чи належним чином реалізована компетенція відповідача та чи не порушена при реалізації повноважень відповідача компетенція позивача (постанови Великої Палати Верховного Суду від 26 лютого 2019 року у справі № 915/478/18, від 13 листопада 2019 року у справі № 826/3115/17 та постанова Верховного Суду від 4 грудня 2019 року у справі № 826/6228/17) [5].

Таким чином, законодавець вдався до певного правообмеження функцій СВП в адміністративному суді, надаючи цим перевагу суб'єктам, що виступають опонентом СВП.

Окрім того, відповідно до висновків Касаційного адміністративного суду Верховного Суду (далі КАС ВС) у справі № 826/1130/16 до компетенцій адміністративних судів належать спори фізичних чи юридичних осіб з органом державної влади, органом місцевого самоврядування, їхньою посадовою або службовою особою, предметом яких є перевірка законності рішень, дій чи бездіяльності цих органів (осіб), прийнятих або вчинених ними під час здійснення владних управлінських функцій, крім спорів, для яких законом установлений інший порядок судового вирішення. Аналіз рішення КАС ВС, основним предметом якого є розгляд справ адміністративного судочинства, вказує на те, що сформовано певну систему норм, які забезпечують рівність та змагальність сторін у процесі шляхом урізання низки процесуальних можливостей СВП порівняно з фізичними та юридичними особами.

Правові джерела, зокрема частина 5 статті 46 КАС України, формують взаємодію між суб'єктом владних повноважень і громадянами України, іноземцями чи особами без громадянства, громадськими об'єднаннями, юридичними особами, які не є суб'єктами владних повноважень, лише у площині адміністративного судочинства, стверджуючи, що вони «...можуть бути відповідачами лише за адміністративним позовом суб'єкта владних повноважень» [1]. Причому з чітко визначених питань:

- 1) про тимчасову заборону (зупинення) окремих видів або всієї діяльності громадського об'єднання;
- 2) про примусовий розпуск (ліквідацію) громадського об'єднання;
- 3) про затримання іноземця або особи без громадянства чи примусове видворення за межі території України;
- 4) про встановлення обмежень щодо реалізації права на свободу мирних зібрань (збори, мітинги, походи, демонстрації тощо);

5) в інших випадках, коли право звернення до суду надано суб'єкту владних повноважень законом [1].

Згідно з баченням законодавця окреслені аспекти суспільно-політичного життя перебувають у полі зору суб'єкт владних повноважень і потребують необхідного регулювання. Завдання адміністративного судочинства у таких справах досягається шляхом усунення загрози необґрунтованого втручання та порушення прав з боку суб'єкта владних повноважень (постанова Верховного Суду від 13 червня 2018 року у справі №815/332/17) [13].

У даному випадку, як засіб право обмежувального характеру у законодавстві діють частини 1, 3, 4 статті 6 КАС України, згідно з якими суд при вирішенні справи керується принципом верховенства права, відповідно до якого, зокрема, людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави; звернення до адміністративного суду для захисту прав і свобод людини і громадянина безпосередньо на підставі Конституції України гарантується; забороняється відмова в розгляді та вирішенні адміністративної справи з мотивів неповноти, неясності, суперечливості чи відсутності законодавства, яке регулює спірні відносини.

Надзвичайно важливим у цьому плані є забезпечення загального принципу юридичної визначеності. Вимога «якості закону» у розумінні пункту 1 статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод означає, що закон має бути достатньо доступним, чітко сформульованим і передбачуваним у своєму застосуванні для убезпечення від будь-якого ризику свавілля [10].

З метою надмірного, неправомірного втручання чи уникнення діяльності суб'єкта владних повноважень діє також обмежувальний принцип пропорційності. Згідно пункту 1 частини 1 статті 19 КАС України, яка передбачає, що юрисдикція адміністративних судів поширюється на справи у публічно-правових спорах, зокрема, спорах фізичних чи юридичних осіб з суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його рішень (нормативно-правових актів чи індивідуальних актів), дій чи бездіяльності, окрім випадків, коли для розгляду таких спорів законом встановлено інший порядок судового провадження.

Обмежувальним фактором для рішень представників влади згідно з визначенням дискреційних повноважень є закон і справедливість. Адже носій дискреційних повноважень, приймаючи рішення може не дотриматися відповідного нормативно-правового акту і порушити закон, внаслідок чого буде прийняте протиправне рішення. Насамперед йдеться про компетенційну складову, тобто СВП не може виходити за межі своїх повноважень, чітко визначених йому відповідним Законом. Для попередження вказаного у ст. 55 Конституції України передбачено, що кожен громадянин має право оскаржити рішення представника влади і довести його неправоту [6].

Законами України також прописані зобов'язання судів перед народом України, а також їх призначення і завдання. Найважливіше завдання суду – протекція як юридичним, так і фізичним особам, від посягань представників органів влади. Також до завдань судочинства входить урегулювання публічно-правових взаємовідносин між суб'єктами та об'єктами права, причому головним чином увага концентрується на поведінці інституту влади.

Відповідно до сталої судової практики правозастосовний орган (суб'єкт, що представляє державу або місцеве самоврядування) у випадку неточності, недостатньої чіткості, суперечливості норм позитивного права має тлумачити та застосовувати норму на користь суб'єкта приватного права, адже якщо держава або місцеве самоврядування нездатні забезпечити видання зрозумілих загальнообов'язкових правил поведінки, негативні наслідки у спірних правовідносинах неправомірно покладати на іншу особу.

Тоді якою є причина звуження прав СВП та імперативного обмеження його участі в адміністративному судочинстві як позивача?

У світлі положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод втручання може бути виправданим, якщо воно «встановлено законом» та здійснено «згідно із законом», оскільки оскаржувані заходи повинні не тільки мати законодавче підґрунтя, а й передбачатися якісним законом, який має бути достатньо доступним та передбачуваним щодо наслідків його застосування, тобто бути сформульованим у спосіб, який дає змогу кожній особі, у разі потреби, за допомогою відповідної консультації регулювати свою поведінку [14].

Норми права, що не відповідають критерію «якості закону» (зокрема, не відповідають принципу передбачуваності (*principle of foreseeability*) або передбачають можливість різного тлумачення та правозастосування), суперечать і такому елементу принципу верховенства права як заборона свавілля, а застосування таких норм може призвести до порушення конституційних прав особи та неможливість адекватного захисту від необмеженого втручання суб'єктів владних повноважень у права такої особи.

У постанові від 3 липня 2019 року у справі №911/1521/18 Верховний Суд наголосив на тому, що відповідно до вимог принципу правової визначеності, правозастосовний орган у випадку неточності, недостатньої чіткості, суперечливості норм позитивного права має тлумачити норму на користь невідного суб'єкта (якщо однією зі сторін спору є представник держави або органу місцевого самоврядування), адже якщо держава нездатна забезпечити видання зрозумілих правил, то саме вона і повинна розплачуватися за свої прорахунки. Це так зване правило пріоритету норми за найбільш сприятливим для особи тлумаченням [5].

Як приклади вказаного можна навести кілька рішень Верховного Суду на користь права суб'єкта владних повноважень на звернення до адміністративного суду.

1. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 17 жовтня 2018 року у справі № 822/1544/16. Дана справа була розглянута за правилами КАС України, була задоволена касаційна скарга Відділення Виконавчої дирекції Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України в Дунаєвецькому районі Хмельницької області та визнано право на звернення до адміністративного суду з позовом до ДП «Дунаєвецький плодоконсервний завод» про стягнення капіталізованих платежів [9].

Рішення було обґрунтоване положеннями Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», які визначили компетенцію Фонду та його робочих органів і дозволяють зробити висновок, що у відносинах, пов'язаних із виплатою страхувальником у передбачених законодавством випадках капіталізованих платежів, ці органи не виступають на рівних засадах з іншими учасниками відповідних відносин, а здійснюють владні управлінські функції, спрямовані на забезпечення державних гарантій реалізації застрахованими особами своїх прав.

Висновок Великої Палати Верховного Суду, полягав у тому, що Фонд не позбавлений права звернутися до адміністративного суду як суб'єкт владних повноважень для виконання покладених на нього Законом України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» функцій за вирішенням спору щодо обов'язку страхувальника виплатити капіталізовані платежі на задоволення вимог, що виникли із зобов'язань відшкодувати шкоду, заподіяну життю і здоров'ю громадян, застрахованих у Фонді [9; 5].

2. Постанови Великої Палати Верховного Суду від 15 травня 2018 року у справі № 463/4564/16-а та від 12 грудня 2018 року у справі № 826/7203/17 за позовом Державної архітектурно-будівельної інспекції про приведення у первісний стан об'єкта шляхом знесення самочинно збудованого об'єкта.

Велика Палата Верховного Суду дійшла висновку, що, звертаючись до суду з позовом про знесення об'єкта самочинного будівництва і мотивуючи такий позов порушеннями архітектурних, містобудівних, пожежних, санітарних або інших подібних норм і правил, суб'єкт владних повноважень діє з метою захисту не своїх приватних прав та інтересів, а прав та інтересів громади або невизначеного кола осіб від можливих порушень їхніх прав, а також з метою запобігти можливим суспільно значимим несприятливим наслідкам порушення відповідних норм і правил [11; 12].

При цьому суд зазначив, що звернення органу державного архітектурно-будівельного контролю до суду з позовом про знесення самочинно збудованого об'єкта здійснюється ним як суб'єктом владних повноважень на підставі частини першої статті 38 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», що з огляду на норми статей 2-4, 17 та 50 КАС України (у редакції, чинній на час прийняття оскарженого рішення), а також статей 2, 4, 5, 19 та 46 КАС України (у редакції, чинній з 15 грудня 2017 року), свідчить про належність такого спору до юрисдикції адміністративних судів [11; 12].

Проаналізувавши практику позиції Верховного Суду загалом, та його Великої Палати зокрема, з приводу права СВП на звернення до адміністративного суду, де відповідачами є фізичні та юридичні особи, резюмуємо, що звернення до суду із зазначеними позовними вимогами не передбачені КАС України або іншим законом, що суперечить вищеописаним вимогам щодо ясності та чіткості закону, особливо стосовно окреслення кола повноважень суб'єктів владних повноважень. У такому випадку мають бути застосовані положення спеціальних законів, щодо правового статусу різних СВП, наприклад, статті 28 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади», відповідно до якої міністерства, інші центральні органи виконавчої влади та їх територіальні органи звертаються до суду, якщо це необхідно для здійснення їхніх повноважень у спосіб, що передбачений Конституцією та законами України [7].

Висновки. Суб'єкт владних повноважень класифікується за ознаками приналежності до органів влади та управління і у відповідності до посадових функцій спрямованих на виконання владних повноважень. Виступає у суді переважно як сторона-відповідач у адміністративному процесі, яка має довести законність своїх дій чи бездіяльності у справі. Відповідно до законодавства лише у деяких випадках може

бути позивачем у адміністративних справах, причому втручання може бути виправданим, якщо воно «встановлено законом» та здійснено «згідно із законом». Завдання адміністративного судочинства у таких справах досягається шляхом усунення загрози необгрунтованого втручання та порушення прав з боку суб'єкта владних повноважень. Суд при вирішенні справи керується принципом верховенства права, загальним принципом юридичної визначеності.

За загальним правилом, суб'єкт владних повноважень має право звернутися до адміністративного суду виключно у випадках, визначених Конституцією та законами України згідно частини 4 статті 5 КАС України та з метою реалізації покладених на нього повноважень. Однак доволі довгий час формування судової практики сформував прецеденти, відповідно до яких для справ за позовом суб'єкта владних повноважень до суб'єкта приватного права законом мають бути передбачені підстави для звернення до адміністративного суду.

Судова практика вказує саме на те, що органи наділені владними повноваженнями не виступають на рівних з іншими учасниками відповідних відносин, а здійснюють управлінські функції спрямовані на забезпечення державних гарантій.

У судових справах, де суб'єкт владних повноважень виступає як позивач до суб'єкта приватного права суд повинен керуватися перш за все принципом пропорційності як універсальним загальноправовим, спрямованим на забезпечення у правовому регулюванні розумного балансу приватних і публічних інтересів, що призведе до розумного співвідношення між метою впливу з боку держави в особі її компетентних органів.

Список використаних джерел

1. Кодекс адміністративного судочинства України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2005. № 35-36, 37. ст. 446. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення: 20.10.2021)
2. Матвійчук В. К., Хар І. О. Науково-практичний коментар до Кодексу адміністративного судочинства України: в 2-х тт. Том 1. Київ: Алерта, КНТ, 2008. 787 с.
3. Джафарова М. В. Суб'єкт владних повноважень: теоретичні та прикладні проблеми вивчення. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки*. Вип. 1, Т. 2, Херсон, 2017. С.30-33. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM_=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nvkhdu_jur_2017_1\(2\)_9.pdf](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM_=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nvkhdu_jur_2017_1(2)_9.pdf) (дата звернення: 23.10.2021)
4. Бевзенко В. М., Мельник Р.С. Загальне адміністративне право. Київ: Ваіте, 2014, 376 с. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/d/c/358156.pdf> (дата звернення: 24.10.2021)
5. Берназюк Я. Звернення суб'єкта владних повноважень із позовом до адміністративного суду: виняток чи необхідність. 31 березня 2020. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/zmi/919443/> (дата звернення: 24.10.2021)
6. Дискреційні повноваження органу державної влади. *Юридичний інтернет ресурс Протокол*. URL: https://protocol.ua/ua/diskretyjni_povnovagennya_organu_derjavnoi_vladi/ (дата звернення: 24.10.2021)
7. Закону України «Про центральні органи виконавчої влади». *Відомості Верховної Ради України*. (ВВР). 2011. № 38. ст. 385. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text> (дата звернення: 20.10.2021)
8. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1996. № 30. ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 20.10.2021)
9. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 17 жовтня 2018 року у справі № 822/1544/16. URL: https://protocol.ua/ua/postanova_vp_vs_vid_17_10_2018_roku_u_spravi_822_1544_16/ (дата звернення: 25.10.2021)
10. Справа «Новік проти України». (Заява № 48068/06). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_442#Text (дата звернення: 26.10.2021)
11. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 15 травня 2018 року у справі №463/4564/16-а. URL: https://protocol.ua/ua/postanova_vp_vs_vid_15_05_2018_roku_u_spravi_463_4564_16_a/ (дата звернення: 26.10.2021)
12. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 12 грудня 2018 року у справі № 826/7203/17. URL: https://protocol.ua/ua/postanova_vp_vs_vid_12_12_2018_roku_u_spravi_826_7203_17/ (дата звернення: 27.10.2021)
13. Постанова Верховного Суду від 13 червня 2018 року у справі №815/332/17 URL: https://protocol.ua/ua/postanova_kas_vp_vs_vid_13_06_2018_roku_u_spravi_815_332_17/ (дата звернення: 27.10.2021)

14. Справа «Свято-Михайлівська Парафія проти України» (заява № 77703/01, п. 115) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_254#Text (дата звернення: 28.10.2021)

References

1. Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrainy [The Code of Administrative Proceedings of Ukraine]. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy (VVR) – Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)* (2005), 35-36, 37, 446. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> [in Ukrainian].
2. Matviychuk, V. K. & Khar, I. O. (2008). *Naukovo-praktychnyi komentar do Kodeksu administratyvnoho sudochynstva Ukrainy [Scientific and practical commentary in The Code of Administrative Proceedings of Ukraine]*: v 2-kh tomah. Tom 1. Kyiv: Alerta, KNT [in Ukrainian]
3. Jafarova, M. V. (2017). Subyekt vladnykh povnovazhen: teoretychni ta prykladni problemy vyvchennia [Subject of power: theoretical and applied problems of study]. *Scientific Bulletin of Kherson State University. Series: Legal Sciences – Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seria: Yurydychni nauky, 1(2)*, 30-33. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nvkhdur_jur_2017_1\(2\)_9.pdf](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nvkhdur_jur_2017_1(2)_9.pdf) [in Ukrainian].
4. Bevzenko, V. M. & Melnik, R. S. (2014). *Zahalne administratyvne pravo [General administrative law]*. Kyiv: Vaite. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/d/c/358156.pdf> [in Ukrainian].
5. Bernazyuk, J. (2020). *Zvernennia subiekta vladnykh povnovazhen iz pozovom do administratyvnoho sudu: vyniatok chy neobkhidnist [Appeal of a subject of power with a claim to the administrative court: exception or necessity]*. 31 Berezenia 2020. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/zmi/919443/> [in Ukrainian].
6. *Dyskreysiini povnovazhennia orhanu derzhavnoi vlady. Yurydychnyi Internet resurs Protokol. [Discretionary powers of a public authority. Legal Internet resource. Protocol]*. URL: https://protocol.ua/ua/dyskreysiyni_povnovagennya_organu_derjavnoi_vlady/ [in Ukrainian].
7. Zakonu Ukrainy «Pro tsentralni orhany vykonavchoi vlady» [Law of Ukraine «On Central Bodies of Executive Power»]. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy (VVR) – Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)* (2011), 38, 385. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text> [in Ukrainian].
8. Konstytutsiia Ukrainy [The Constitution of Ukraine]. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy (VVR) – Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)* (1996), 30, 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].
9. *Postanova Velykoi Palaty Verkhovnoho Sudu vid 17 zhovtnia 2018 roku u spravi № 822/1544/16 [Resolution of the Grand Chamber of the Supreme Court of October 17, 2018 in the case № 822/1544/16]*. URL: https://protocol.ua/ua/postanova_vp_vs_vid_17_10_2018_roku_u_spravi_822_1544_16/ [in Ukrainian].
10. *Sprava «Novik proty Ukrainy». (Zaiava № 48068/06) [The case of Novik v. Ukraine. (Application № 48068/06)]*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_442#Text [in Ukrainian].
11. *Postanova Velykoi Palaty Verkhovnoho Sudu vid 15 travnia 2018 roku u spravi №463/4564/16-a [Resolution of the Grand Chamber of the Supreme Court of May 15, 2018 in the case №463/4564/16-a]*. URL: https://protocol.ua/ua/postanova_vp_vs_vid_15_05_2018_roku_u_spravi_463_4564_16_a/ [in Ukrainian].
12. *Postanova Velykoi Palaty Verkhovnoho Sudu vid 12 hrudnia 2018 roku u spravi № 826/7203/17 [Resolution of the Grand Chamber of the Supreme Court of December 12, 2018 in the case №826/7203/17]*. URL: https://protocol.ua/ua/postanova_vp_vs_vid_12_12_2018_roku_u_spravi_826_7203_17/ [in Ukrainian].
13. *Postanova Verkhovnoho Sudu vid 13 chervnia 2018 roku u spravi №815/332/17 [Resolution of the Grand Chamber of the Supreme Court of June 13, 2018 in the case №815/332/17]*. URL: https://protocol.ua/ua/postanova_kas_vp_vid_13_06_2018_roku_u_spravi_815_332_17/ [in Ukrainian].
14. *Sprava «Sviato-Mykhailivska Parafiia proty Ukrainy» (zaiava № 77703/01, p. 115) [The case of Case of St. Michael's Parish v. Ukraine (application no. 77703/01, § 115)]*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_254#Text [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 23.11.2021.